

Delårsrapport 2025

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
NÄMNDENS ANSVAR	1
HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	2
MÅLPROGNOS	3
SAMMANSTÄLLNING AV MÅLPROGNOS	3
HÖG KVALITET	4
STOR VALFRIHET	5
HÖG ATTRAKTIVITET	5
HÖG EFFEKTIVITET	6
HÅLLBAR UTVECKLING	6
PERSONAL	7
EKONOMI	8
DRIFTREDOVISNING	8
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	9
ALLA PROGNOSE	10
INVESTERINGAR	10
RISKER	11
EKONOMISKA RISKER	11
RISKER FÖR VERKSAMHET	12
OMVÄRLDSRISKER	12
BILAGA	14
VERKSAMHETSUPPFÖLJNING	14

Inledning

Avsnittet redogör för övergripande slutsatser gällande mål och ekonomi.

För år 2025 är prognosen att verksamheten ger ett överskott mot budget med 1,9 miljoner kronor vilket motsvarar 6 procent av budgeterade nettokostnader. Budgetavvikelsen beror främst på lägre personalkostnader inom flera verksamheter och högre intäkter främst inom bygglov och kart- och mät. Det finns en stor osäkerhet kring prognosen för intäkter då ärenden gällande stora sanktionsavgifter överklagats och kan komma att sättas ner av överinstanser. Tidsaspekten är också av betydelse då avgörande beslut kan dröja till ett kommande budgetår.

Boverkets Byggregler har ändrats från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men innebär ändrade arbetssätt som kan betyda en ökad belastning för handläggarna.

Stora förändringar och lättnader föreslås i plan- och bygglagen att gälla från den 1 december 2025. Antal inkommande ärenden inom bygglov och kart- och mät är totalt sett lägre än 2024 vilket troligen förklaras med att många fastighetsägare inväntar aviserade förändringar av regelverket istället för att anmäla eller ansöka under 2025. Det gäller framförallt anmälningsärenden.

Länsstyrelsen har beviljat nämnden 0,4 miljoner kronor i bidrag för utfört arbete med kulturmiljöhandboken reviderad 2024. Bidraget väntas ingå i resultatet för 2025.

Tre av nämndens mål bedöms bli helt uppfyllda och ett mål delvis uppfyllt.

Nämndens ansvar

Avsnittet redogör övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fullgör, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen, kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har insyn och uppsikt över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör även de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fullgör även, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Det innebär att nämnden svarar för prövning, tillsyn och miljöövervakning enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter inklusive de lokala hälsoskyddsföreskrifterna. Nämnden fullgör även de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ska:

- på uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till detaljplaner som ska antas av kommunfullmäktige,
- ge planbesked när standardförfarande tillämpas i enlighet med plan- och bygglagen,

- ge uppdrag att upprätta förslag till detaljplaner när standardförfarande tillämpas enligt plan- och bygglagen alternativt enkelt planförfarande för planer som påbörjats före 1 januari 2015,
- yttra sig i fastighetsbildningsärenden,
- ansvara för kommunens kart- och mättningsverksamhet,
- svara för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens för skyltning enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning,
- handlägga namn- och adressärenden,
- hantera ärenden enligt 10 och 11 §§ lagen om lägenhetsregister,
- fullgöra de uppgifter som, inom nämndens ansvarsområde, åligger kommunen enligt smittskyddslagstiftningen,
- lägga fram förslag till stadgar, taxe- och avgiftsbestämmelser samt i övrigt utarbета förslag som är påkallade inom nämndens ansvarsområde.
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ska utöva tillsyn enligt:
 - miljöbalken,
 - avfallslagstiftningen,
 - plan- och bygglagen och annan lagstiftning inom plan- och byggväsendet,
 - tobakslagen i de delar tillsynen inte åligger socialnämnden,
 - strålskyddslagen vad gäller solarier,
 - lagen om sprängämnesprekursorer,
 - lagen om animaliska biprodukter,
 - miljöbalken över naturreservat som inrättats av kommunen.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret arbetar på uppdrag av miljö- och stadsbyggnadsnämnden och består av fem avdelningar: miljö, plan, bygglov, kart- och mät samt en stab.

Händelser av väsentlig betydelse

Avsnittet redogör för händelser som inte är normalt förekommande eller händelser som på annat sätt påverkar verksamheten negativt eller positivt.

Bygglov

Beslut har fattats om tre större sanktionsavgifter, där alla är överklagade. Vid överträdelser av plan- och bygglagen (PBL) fattar miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslut om sanktionsavgifter med stöd av PBL och av plan- och byggförordningen (PBF). Eftersom avgifterna av en överinstans kan sättas ned till hälften eller en fjärdedel om till exempel avgiften inte står i proportion till den överträdelse som begåtts. Rättspraxis är inte helt säkerställd inom området. Vidare drar prövningen av ärenden i överinstanser ut på tiden vilket gör att det är mycket svårt att prognostisera intäkter inom området.

Boverkets Byggregler ändrades från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men däremot ändrade arbetssätt för kontoret som kan öka belastningen.

I december 2025 väntas ett nytt lagförslag träda i kraft, förslaget innebär väsentliga ändringar i plan- och bygglagen. Förändringarna innebär en rad lättnader för sökande att utföra olika byggåtgärder utan lov eller anmälan. Detta förutsätter att den sökta byggnationen inte ligger inom särskilt värdefulla kulturmiljöområden eller gäller fastigheter som bedömts som särskilt kulturmiljöhistoriskt värdefulla.

DELÅRSRAPPORT

Länsstyrelsen har beviljat nämnden 0,4 miljoner kronor i bidrag för utfört arbete med kulturmiljöhandboken reviderad 2024. Bidraget väntas ingå i resultatet för 2025.

Miljö

Under våren har utredningsarbete skett och förslag skrivits fram om nya taxebestämmelser för miljöbalktillsynen och livsmedelskontrollen. Dessa taxebestämmelser föreslås gälla från och med 2026, och beslutas om av kommunfullmäktige under hösten.

Arbete har skett inom förorenade områden med fokus på att säkerställa att provtagningar sker inom potentiellt förorenade områden. Ett särskilt fokus har varit platser där handelsträdgårdar tidigare har bedrivits. Ansvarsutredningar har upprättats. En plats där förskola bedrivs idag har prioriterats för utredning och åtgärd.

Tillsynsprojekt med fokus på avfall i livsmedelsbutiker och enskilda avlopp har utförts med gott resultat.

Nämndens livsmedelskontroll har tagit emot pris i stadshuset för högst nöjd kundindex (NKI) 2024 av de 55 kommuner som ingår i Stockholm Business Alliance (SBA).

Länsstyrelsen har bedrivit tillsyn av nämndens tillsynsarbete inom rökfria miljöer. Utfallet var gott.

Plan

Under våren har arbete utförts med att ta fram förslag till reviderad plan-, bygglov- och kart och mät taxa med avseende på detaljplaneverksamheten. Syftet är att skapa kostnadstäckning för de uppgifter som ska bekostas av en motpart i den fysiska planeringen. Taxan tillstyrktes av miljö- och stadsbyggnadsnämnden i juni och föreslås börja gälla från och med 2026 efter kommunfullmäktiges beslut.

Flera av de pågående detaljplanernas tidplan har senarelagts.

Målprognos

Avsnittet redogör för nämndens målprognos för helåret samt tillhörande indikatorer och aktiviteter. Målen är fördelade under strategiområden som målen är kopplade till.

Tre av målen bedöms bli helt uppfyllda och ett mål bli delvis uppfyllt.

Det mål som blir delvis uppfyllt avser digitalisering av detaljplaner där arbetet bedrivits enligt projektplanen. En pilotstudie presenteras under hösten med erfarenheter att ta med sig vidare i projektet. Antalet genomförda digitaliserade planer understiger dock målvärdet och därför bedöms målet inte uppfyllas helt till årets slut.

Sammanställning av målprognos

Prognos per helår	Uppfylls ●	Uppfylls delvis ◆	Uppfylls ej ■	Saknar prognos —
Antal	3	1	x	x

Hög kvalitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare.

Nämnden ska fortsätta att utveckla servicen till Danderyds invånare och näringsliv. De ska erbjudas ett gott bemötande, hög tillgänglighet och god information i kontakt med nämndens myndighetsutövning. Servicen ska ges med ett aktivt och rättssäkert förhållningssätt från kontoret. Med det menas att kontorets anställda ska vara aktiva i att hjälpa invånare och näringsliv att göra rätt, att vägleda och anvisa vad som gäller i ett specifikt ärende med mera.

Målet bedöms bli uppfyllt på helåret. Handläggningstider och leveranser klaras i stort.

Prognos för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
Bygg. Andelen beslut om anmälan inom 4 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	95%	98%
Bygg. Andelen beslut om lov inom 10 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	100%	98%
Bygg. Minst 70 procent positivt (helt eller delvis) utfall i överinstanser.	70%	71%
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, företag	Minst 70	71
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, övriga	Minst 70	77
KoM. Bestyrkt utdrag ur primärkartan ska levereras inom 3 veckor	100%	100%
KoM. Nybyggnadskartorna ska levereras inom 4 veckor	100%	100%
Miljö. Handläggning av klagomålsärenden inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor	90%	98 %
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Livsmedel, företag	Minst 80	87
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, företag	Minst 70	77
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, privatpersoner	Minst 70	-
Plan. Beslut om planbesked ska fattas inom 4 månader, efter komplett ansökan	100%	100%
Aktivitet	Utfall	
Se text	Se text	

NKI-gradering: 80 eller högre: Mycket högt, 70 till 80: Högt, 62 till 69: Godkänt, 50 till 61: Lågt, 50 eller lägre: Mycket lågt Siffrorna för NKI är preliminära fram till mars 2025.

Beslut om lov inom 10 veckor uppfylls till 98 procent. Avvikelsen rör enstaka fall, exempelvis vid nämndens återremiss av ärende.

Nöjd kundindex (NKI) inom bygg har ökat jämfört med 2024, från 64 till 71 för företag och från 71 till 77 för övriga. God service och tillgänglighet uppnås via bygglovsavdelningens telefonrådgivning, mottagning på kontaktcenter samt genom att vid behov erbjuda enskild besökstid med handläggare.

Arbetet med att förbättra och förtydliga informationen på hemsidan pågår kontinuerligt.

Leveranstiderna inom kart- och mättjänster uppnås och beslut om planbesked har fattats inom angiven tidsfrist.

Inom miljötillsynen har handläggningen av klagomålsärenden skett med god effektivitet. Nästan alla klagomålsärenden har påbörjats inom två veckor.

Nöjdkundindex (NKI) för livsmedelskontrollen är fortsatt mycket hög 87. NKI inom miljöbalkstillsynen har ökat från 74 till 77 för företag. Detta är mycket positivt och visar på inspektörernas effektivitet och goda bemötande vid inspektioner. Svarsfrekvensen för privatpersoner och organisationer var för låg för att ett resultat ska kunna presenteras.

Stor valfrihet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

Hög attraktivitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda.

Nämnden ska fortsatt arbeta för en god och stabil kompetensförsörjning över tid. Handläggning och resultat är helt avhängiga att nämnden har tillräckliga personella resurser och kompetenser. Det är därför ett mål att upprätthålla kompetensförsörjningen och en god arbetsmiljö.

Målet bedöms bli uppfyllt på helåret.

Prognos för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
HME* (hållbart medarbetarengagemang)	>70	75,9
Korttidssjukfrånvaro**	<3%	2%
Personalomsättning (på egen begäran)	<15%	2,6%
Aktivitet	Utfall	
Se text	Se text	

*HME är ett samlingsmått som sammanfattar frågor till medarbetarna rörande områdena motivation, ledarskap och styrning.

**Utfallet för korttidssjukfrånvaro för augusti 2025 är preliminärt och kan komma att justeras något med anledning av viss fördröjning av sjukfrånvarorapporteringen.

HME utfall 2025 är 75,9 vilket ses som ett bra resultat.

Korttidssjukfrånvaron är fortsatt på en låg nivå (2 procent). En bidragande orsak till låg korttidsfrånvaro i arbetet är att stora delar av personalen har kunnat arbeta hemifrån vid lättare förkylningssymtom.

En person har slutat på egen begäran under perioden men tre personer har sagt upp sig under sommaren så siffran för personalomsättningen kommer att öka vid årsredovisningen.

Inom miljö pågår rekrytering av en miljöchef.

Inom planavdelningen kommer tre av planhandläggarna att vara föräldralediga. Detta kommer behöva hanteras genom visstidsanställd personal och/eller av konsulter i den utsträckning som det finns behov av. Troligen ersätts inte alla tre. Beroende på vilken förväntan av framdrift som finns i uppdragen för nya detaljplaner kan det också betyda att de mest angelägna uppdragen behöver prioriteras framför andra.

Kompetensen genom personalbemanningen är nämndens främsta resurs men också största sårbarhet vid brist på bemanning, därför är kompetensmålet långsiktigt i nämndens budget. Arbetsmiljön är viktig för trivselen och för att motverka hög personalomsättning.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) fortsätter, planer har följts upp och nya planer togs fram under våren.

Relevant individuell kompetensutveckling erbjuds alla medarbetare utifrån dels individuella behov, dels verksamhetens behov.

Introduktionsutbildningar genomförs av alla nyanställda och erbjuds befintliga medarbetare i kommunens digitala lärplattform.

Under våren 2025 hade hela miljö- och stadsbyggnadskontoret en konferens med olika delteman, bland annat med teambildning och uppföljning av arbetet med ”medarbetarskap och ledarskap i samklang” som är ett koncept kommunen och förvaltningen arbetat med under ett par år. Ett annat tema var välfärdsbrottslighet med genomgång av kommunens nya riktlinjer, föreläsning och grupparbete.

Distansarbete erbjuds medarbetarna enligt kommunens policy. Många upplever det som attraktivt för att kunna arbeta hemifrån en del av arbetstiden. Policyn har korrigerats så att något mer arbetstid läggs på arbetsplatsen än tidigare (60/40). Förväntningen är att det ska gynna arbetsmiljön och samarbete positivt. Arbetets art och förutsättningar avgör alltid i vilken grad distansarbete är möjligt för olika arbetsfunktioner.

Hög effektivitet

Inga mål är kopplade till strategiområdet men åtgärder under digitalisering och mål för hög service verkar för ökad effektivitet.

Hållbar utveckling

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har digitala detaljplaner från och med D1 och senare.

Målet bedöms delvis bli uppfyllt på helåret.

Prognos för målet: 		
Indikator	Mål	Utfall
Antal detaljplaner i Nationella geodataplattformen (NGP)	50	31
Aktivitet	Utfall	
Genomförande enligt projektplan	Klar	

DELÅRSRAPPORT

I arbetet med att digitalisera kommunens gällande detaljplaner som upprättats efter 1987 har under 2025 en pilotstudie påbörjats. Målet med pilotstudien är bland annat att bestämma lämplig detaljeringsnivå och utveckla en arbetsgång med processbeskrivning och vidare utforska vilka tekniska och juridiska utmaningar som kan uppstå. Pilotstudien har avgränsats kring verksamhetsområdena norr om trafikplats Danderyds kyrka på E18 där ett sammanhängande område finns med detaljplaner upprättade inom den önskade tidsperioden.

Pilotstudien beräknas var klar under hösten enligt projektplanen men antalet digitaliserade planer kommer inte att uppnå målvärdet.

Den begränsade tillgången till Lantmäteriets arkiverade handlingar med långa väntetider har försvårat projektet i hög utsträckning. Anledningen är deras e-tjänster stängts ner på grund av säkerhetsbrister. En annan erfarenhet är att digitaliseringsprojektet tar längre tid än planerat då det ska utföras av befintlig personal som också har andra uppgifter.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beaktar grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner för att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer

Målet bedöms bli uppfyllt på helåret.

Prognos för målet: ●		
Indikator	Mål	Utfall
Ingen indikator kopplad till målet.	-	-
Aktivitet	Utfall	
I tjänsteutlåtandet inför beslut om planuppdrag ska det framgå om GYF ska tas fram, eller inte.	Genomfört	
GYF ska anges i tjänsteutlåtanden för relevanta beslut i planprocessen vid beslut om samråd och granskning.	Genomfört	

Arbetet med grönytefaktor har genomförts som planerat. I dialog med kommunens miljösamordnare pågår ett löpande utvecklingsarbete för grönytefaktor, kring arbetssätt, mallar och rutinbeskrivning.

Personal

Avsnittet redogör för nämndens personalförhållanden.

Tabellen nedan visar antal anställda och antal årsarbetare per augusti jämfört med föregående år.

	Antal anställda	Antal årsarbetare 2025	Antal årsarbetare 2024	Förändring
Månadsavlönade	40	39.60	39.60	0.0
Tillsvidareanställd månadsavlönad	40	39.60	39.60	0.0

DELÅRSRAPPORT

Kontoret har 40 tillsvidareanställda och en person som är visstidsanställd på timme. Antal årsarbetare är oförändrat mellan 2024 och 2025.

Korttidssjukfrånvaron är fortsatt på en låg nivå (2 procent).

En person har slutat på egen begäran under perioden men tre personer har sagt upp sig under sommaren så siffran för personalomsättningen kommer att öka vid årsredovisningen.

Mer kommentarer kring personal finns under målet ”miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda”.

Ekonomi

Avsnittet redogör för nämndens ekonomi.

För år 2025 prognostiserar nämnden en positiv avvikelse mot budget med 1,9 miljoner kronor vilket motsvarar 6 procent av budgeterade nettokostnader. Budgetavvikelsen beror främst på lägre personalkostnader inom flera verksamheter och högre intäkter inom bygglov och kart- och mät.

Driftredovisning

Tabellen visar nämndens intäkter, kostnader och prognosavvikelse för helåret jämfört med budget och föregående år.

Mnkr	Utfall Aug 2025	Budget Aug 2025	Prognos helår 2025	Budget helår 2025	Avvikelse mot budget helår	Avvikelse mot budget helår %	Utfall helår 2024
Intäkter	10.8	10.0	16.2	15.0	1.2	8%	16.0
Kostnader	-29.6	-30.4	-45.3	-46.0	0.7	2%	-43.6
Nettokostnader	-18.8	-20.4	-29.1	-31.0	1.9	6%	-27.6

Nämndens intäkter beräknas till 1,2 miljoner kronor över budget. Intäkter inom bygglov, kart- och mät och plan har blivit högre än budgeterat. Här finns osäkerheter främst inom bygglov där tre större sanktionsavgifter som är överklagade påverkar positivt eller negativt beroende på utfall. Prognosen är lagd utifrån försiktighetsprincipen. Ett bidrag som inte var budgeterat avseende kulturmiljöhandboken väntas inkomma under hösten.

Kostnaderna beräknas till 0,7 miljoner kronor under budget vilket främst beror på lägre personalkostnader. Kontoret har ett antal föräldralediga medarbetare samt vakanser där ersättare inte tagits in i motsvarande grad.

Nämndens totala utfall för perioden januari till augusti är 18,8 miljoner kronor, vilket är lägre än periodens budget. Det beror främst på högre intäkter och lägre personalkostnader inom planavdelningen och miljö och hälsoskydd samt lägre kostnad för nämndarvoden.

Verksamhetens nettokostnader

Tabellen visar fördelningen av nämndens nettokostnader per verksamhet och prognosavvikelse för helåret jämfört med budget och föregående år.

Verksamhet	Utfall Aug 2025	Budget Aug 2025	Prognos helår 2025	Budget helår 2025	Avvikelse mot budget helår	Avvikelse mot budget helår %	Utfall helår 2024
Nämnd	-0.6	-0.9	-1.1	-1.3	0.2	15%	-1.1
Bygglövsverksamhet	-4.4	-4.0	-5.9	-6.0	0.1	2%	-5.5
Planverksamhet	-2.3	-2,3	-4.0	-3,5	-0,5	14%	-4.0
Kart- och mätverksamhet	-2.5	-2.8	-4.1	-4.3	0.2	5%	-3.4
Livsmedel	-0.2	0.0	-0.2	0.0	-0.2	-	0.0
Miljö- och hälsoskydd	-4.5	-5.3	-7.1	-7.9	0.8	10%	-6.8
Stab	-4.2	-5.2	-6.7	-7.9	1.2	15%	-6.7
Summa	-18.8	-20.4	-29,1	-31.0	1,9	6%	-27.6

Verksamhet nämnd prognostiserar en positiv avvikelse mot budget med 0,2 miljoner kronor, förklaringen är lägre arvodeskostnader.

Bygglövsverksamheten prognostiserar en positiv avvikelse mot budget med 0,1 miljoner kronor. Intäkterna överstiger budget med 0,7 miljoner kronor. Nämnden har beslutat om tre större sanktionsavgifter, men utifrån försiktighetsprincipen beräknas i prognosen ett utfall till hälften i två av fallen. Bidrag för kulturmiljöprogrammet väntas inkomma under hösten och ingår i prognosen (0,4 miljoner kronor). Kostnaden för programmet har till största delen fallit ut tidigare år. Personalkostnaderna är högre än budgeterat på grund av en visstidsanställd som arbetar med tillsynsärenden.

Planverksamheten prognostiserar en negativ avvikelse mot budget med 0,5 miljoner kronor. Kostnaderna är lägre än budgeterat, men för att nå budgeterat nettoram behöver intäkterna öka mer. Totalt beräknas intäkterna överstiga budget något, där 2,6 miljoner kronor beräknas vara egen personals tid i detaljplaneprojekt, 1,2 miljoner kronor i vidarefakturerings av konsultkostnader i projekten och drygt 0,2 miljoner kronor i intäkter från arbete som avser föregående år.

Kart- och mätverksamheten prognostiserar en positiv avvikelse mot budget med 0,2 miljoner kronor. Främsta förklaringen är att intäkterna för kartor blir högre.

Livsmedelsverksamheten redovisar en negativ avvikelse mot budget med 0,2 miljoner kronor. Intäkterna följer budget, personalkostnaderna är högre. Verksamheten inte är helt självfinansierad (netto 0 kronor), detta konstaterades redan i budget.

DELÅRSRAPPORT

Miljö- och hälsoskyddsverksamheten prognostiserar en positiv avvikelse mot budget med 0,8 miljoner kronor. Intäkterna följer budget och kostnader för personal är lägre. Verksamheten har vakanta tjänster under en viss del av året.

Verksamhet stab prognostiserar en positiv avvikelse mot budget med 1,2 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på lägre personalkostnader då en tjänst var vakant under våren, lägre juristkostnader och att kontorets budgetreserv inte behöver användas. Budgetreserven är samlad på verksamhet stab och har till stor del skapats genom de i budgetarbetet kända föräldraledigheterna på flera av kontorets verksamheter.

Alla prognoser

Sammanställningen nedan visar nämndens budget och prognos per verksamhet vid respektive prognostillfälle.

Verksamhet	Budget helår 2025	Prognos 1 Helår	Prognos 2 Helår	Prognos 3 Helår
Nämnd	-1.3	-1.2	-1.2	-1.1
Bygglovsverksamhet	-6.0	-6.6	-6.7	-5.9
Planverksamhet	-3.5	-3.5	-4.0	-4.0
Kart- och mätverksamhet	-4.3	-4.2	-4.2	-4.1
Livsmedel	0.0	-0.2	-0.2	-0.2
Miljö- och hälsoskydd	-7.9	-7.5	-7.3	-7.1
Stab	-7.9	-6.8	-6.8	-6.7
Summa Alla verksamheter	-31.0	-30.0	-30.4	-29.1

Prognosen har sänkts från 30,4 till 29,1 miljoner kronor. Främsta orsakerna till förändrad prognos är lägre personalkostnader inom verksamheterna miljö- och hälsoskydd och plan samt lägre nämndarvoden men även högre intäkter inom bygglov och plan.

Investeringar

Avsnittet redogör för nämndens investeringar.

Projekt	Utfall Aug 2025	Budget Aug 2025	Prognos helår 2025	Budget helår 2025	Avvikelse Budget - Prognos	Avvikelse mot budget helår %
Inventarier	0.0	0.1	0.0	0.2	-0.2	100%
Mätinstrument	0.6	0.5	0.6	0.7	-0.1	14%
Summa Alla projekt	0.6	0.6	0.6	0.9	-0.3	33%

Årets prognostiserade investeringsutfall uppgår till 0,6 miljoner kronor. Ett mätinstrumentet har köpts in för kart- och mätavdelningen. Budgeten för inventarier kommer inte behöva användas.

Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker.

Ekonomiska risker

Förenklat regelverk plan- och bygglagen

Ett lagförslag som innebär väsentliga ändringar i plan- och bygglagen väntas börja gälla från 1 december 2025. Förändringarna innebär bland annat en rad lättnader för sökande att utföra olika åtgärder utan lov eller ens anmälan. Det är svårt att bedöma i vilken utsträckning lättnader kommer att gälla för fastighetsägare i kommunen. Danderyd har stora kulturmiljöområden och byggnader som är särskilt kulturmiljöhistoriskt värdefulla. För sådana områden eller byggnader gäller inte lättnaderna. En trolig konsekvens av det ändrade regelverket är att antalet ärenden för till exempel anmälan och ansökan om mindre åtgärder minskar och *tillsynsärenden i efterhand*, ökar. Därmed är det också troligt att inkomsterna minskar från anmälan och ansökningar och ökar vad gäller sanktionsavgifter.

Boverkets Byggregler ändrades från 1 juli 2025. Ändringen medför inga ekonomiska konsekvenser men innebär ändrade arbetssätt som kan betyda en ökad belastning för handläggarna.

Konjunkturens påverkan på intäkterna

Lågkonjunkturen har påverkat så att fler verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, lagt ned sin verksamhet under de senaste åren vilket har påverkat intäkterna.

Vidare har bygglovs- och kart/mätområdet påverkats av lågkonjunkturen och det är fortsatt risk för färre ärenden att handlägga och därmed lägre intäkter.

Generellt har en större försiktighet och kostnadsmedvetenhet hos fastighetsutvecklare kunnat observeras under de senaste åren. Den osäkerhet som finns i samhället kring oförutsägbarheten i den globala och nationella ekonomin har påverkat samhällsutvecklingens aktörer i hög omfattning.

Demografins påverkan på intäkterna

Det låga barnafödandet i Sverige kan leda till att mer än var tionde förskola behöver läggas ned inom tre år bedömer Sveriges kommuner och regioner (SKR). Detta innebär även att färre skolor behövs inom fem-sex år. Denna trend ses även i Danderyd. Under 2024–2025 har fem förskolor lagts ned, vilket minskar intäkter för såväl hälsoskyddstillsynen som livsmedelskontrollen. En skola har lagts ned. Kommunen har en åldrande befolkning och under 2025-2026 startar två nya boenden, varav ett är det kommunala korttidsboendet Idun. En sådan verksamhet har såväl hälsoskyddstillsyn som livsmedelskontroll. Tillsynsbehovet utifrån gällande taxa är högre för förskola och skola än för korttidsboende.

Osäkerheter angående sanktionsavgifter

Vid överträdelser av plan- och bygglagen (PBL) fattar miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslut om sanktionsavgifter med stöd av PBL och av plan- och byggförordningen (PBF). Det råder ett strikt ansvar för byggsanktionsavgifter och dessa ska tas ut även om överträdelser inte skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Avgifterna kan sättas ned till hälften eller en fjärdedel om till exempel avgiften inte står i proportion till den överträdelse som begåtts. Rättspraxis är inte säkerställd och prövningen av ärenden i överinstanser drar ut på tiden vilket gör att det är mycket svårt att prognostisera intäkter inom området. Under perioden har nämnden tre överklagade större sanktionsavgifter.

Finansiering av öppen data inom kartområdet

Tillhandahållande av särskild värdefull geodata har till stor del hamnat på Lantmäteriet då mycket av den information som omfattas av EU kommissionens direktiv, lagras och delas av myndigheten. Tidigare intäktsavtal mellan Lantmäteriet och kommunerna (ABT-avtal) är uppsagt. Lantmäteriets förhoppning är att kommunerna fortsatt kommer att leverera, bland annat byggnadsgeometrier, utan ersättning.

Risker för verksamhet

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är alltid en kritisk risk för miljö- och stadsbyggnadsnämnden som verkar inom samhällsbyggnadssektorn i Stockholms län. Under pågående lågkonjunktur är personalomsättningen och risken dock lägre.

Det är angeläget att fortsätta arbeta för att vara en attraktiv arbetsplats och det är viktigt att behålla personalstyrkan även under en konjunkturnedgång. Detta för att det är allmänt svårt att rekrytera och det råder normalt stor konkurrens om medarbetarna. Vid underbemanning, vakanser och personalavgångar ökar stressen i befintlig personals arbetsmiljö och handläggnings- och leveranstider påverkas. Om nyckelpersoner slutar är risken stor att erfarenheter, kompetens och effektivitet förloras.

Omvärldsrisker

Ett förstatligande av livsmedelskontrollen

Till den 6 oktober 2025 pågår en remiss på betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64). Synpunkterna kommer att sammanställas och regeringen tar ställning till förslaget. Om förslaget går vidare författas en lagrådsremiss och senare en proposition.

Utredningen föreslår en samlad myndighet för hela livsmedelskedjan. I syfte att uppnå en mer enhetlig och likvärdig kontroll föreslås att den offentliga kontrollen ska centraliseras till Livsmedelsverket och kontrollområdet foder och animaliska biprodukter centraliseras till Jordbruksverket. Huvuddelen av förslagen föreslås träda i kraft 1 januari 2028. Realiseras förslaget försvinner livsmedelskontrollen från nämndens ansvarsområde 2028. Detta berör en heltidstjänst på miljöavdelningen.

En reformering av avfallslagstiftningen

I promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN 2024/02249) föreslås ändringar för att stärka och effektivisera tillsynen inom avfallsområdet. Bland annat föreslås ett ökat förstatligande av tillsynen.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Träder förslagen i kraft kommer nämndens tillsyn av avfallstransportörer, avfallstillsynen gentemot kommunen som huvudman, som bland annat innefattar tillsynen av kommunala återvinningsstationer, att upphöra från och med 2026. Denna tillsyn föreslås i stället utföras av länsstyrelsen. Detta berör tillsyn inom miljöskydd.

Beredskap

Utifrån omvärldsläget finns risk för störningshändelser, kris och till och med krig. Detta medför behov av ökad beredskap inom organisationen. För nämnden gäller det i synnerhet inom livsmedelskontrollen samt inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Risker för former av IT-sabotage ökar och området är en sårbarhet för miljö- och stadsbyggnadskontoret som är mycket beroende av sina IT-system.

Bilaga

Verksamhetsuppföljning

Välfärdsbrottslighet

Kommunen har antagit en riktlinje för att arbeta aktivt mot välfärdsbrottslighet. På kontorets vårkonferens var välfärdsbrottslighet en av programpunkterna, dels i form av föreläsning, dels en workshop där risker identifierades inom nämndens ansvarsområden. Riskområdena är främst kopplade till myndighetsutövningen inom ramen för miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och plan- och bygglagen. Därutöver har konsulter utfört workshops med kontorets ledningsgrupp i ämnet, kopplat till kommunens antagna riktlinje.

Anställdas bisysslor kontrolleras vid nyanställning, vid medarbetarsamtal och därutöver vid en tidpunkt samlat för alla anställda en gång årligen.

Beredskapsarbete

Enligt tidigare risk- och sårbarhetsanalys har miljö- och stadsbyggnadskontoret konstaterat att av nämndens uppgifter så är det miljö-, hälsoskydds- och livsmedelskontrollen som främst kan ha en så kallad samhällsviktig funktion i en kris- eller krigssituation. Dessa funktioner måste därför prioriteras i en sådan situation. Även uppgiften med att upprätthålla kartfunktioner kan vara en prioriterad uppgift för nämnden. Övriga funktioner kan i olika grad prioriteras ner och personal kan utgöra resurser för andra förekommande prioriterade uppgifter i kommunen. All personal är krigsplacerad hos Danderyds kommun som arbetsgivare, om inte medarbetare är krigsplacerad hos Försvarsmakten.

Kontoret kommer under 2025 att vara delaktig i kommunövergripande beredskapsarbete, och har medverkat i remisshanteringen av nödvattenplanen.

Under hösten sker arbete med att ta fram en kontinuitetsplan för kontoret. Arbetet leds av erfarna beredskapskonsulter.

På grund av omvärldsläget och ett generellt ökat behov av kommunal krisberedskap kommer kontoret under 2025 fokusera extra mycket på beredskapsarbete inom livsmedelskontrollen och miljö- och hälsoskyddstillsynen. Det finns sedan 2023 handböcker från Livsmedelsverket respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att tillgå för kontroll- och tillsynsmyndighetens beredskapsarbete. Samverkan kommer att ske med beredskapssamordnaren på kommunledningskontoret.

Beredskapsplanen för livsmedelskontrollen kommer att uppdateras under hösten 2025. Uppdateringen utgår ifrån livsmedelsverkets handbok Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap (2023). Flera medarbetare har och ska gå livsmedelsverkets kurs Livsmedelskontroll vid kris och höjd beredskap. Livsmedelsverket har även seminarieövningar för krisberedskapsarbetet inom livsmedelskontrollen som kommer att användas.

Kontoret saknar idag en beredskapsplan för miljö- och hälsoskyddstillsynen. Planen kommer att tas fram under hösten 2025 och utgå ifrån MSB handbok för kommunal beredskap inom miljö- och hälsoskydd¹. Detta beskriver i både behovsutredningen och tillsynsplanen.

¹ MSB. 2023. Handbok i kommunal krisberedskap – 2-Kommunala verksamheter – Miljö- och hälsoskydd.

Digitalisering

Under våren och sommaren har förberedelser skett för att införa ett nytt verksamhetssystem för bygg och kart- och mät (Nova). Bland annat kan nämnas tekniska förberedelser, förberedelser för digital post, införande av en ny diarieplan, framtagande av nya arbetsrutiner och mallar samt ett antal utbildningar. En förvaltningsorganisation för Nova har fastställts, med tydliga ansvar och som följer kommunens systemförvaltningsmodell. Kart- och mät och registratur handlägger sina processer i Nova från och med juni månad. Nova möjliggör en mer effektiv handläggning och på sikt mer automatisering av vissa typer av ärenden. Projektet är omfattande och beräknas avslutas i slutet av 2025.

Enhetlig arkivering för miljöärenden har utretts och bedöms inte realistiskt att genomföra närmaste året.

Behovet av ett systemstöd som hjälper kontoret att hålla struktur och sammanställa synpunkter och yttranden i medborgardialoger och formella samråd kommer inte kunna tillgodoses under 2025.

Förtydliga stadsbyggnadsprocesser

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har fortsatt bidragit i arbetet med att beskriva och förbättra hela stadsbyggnadsprocessen tillsammans med samhällsutvecklingsförvaltningen. Under maj genomfördes en workshop med syfte att justera och anpassa tidigare förslag.

Revideringar av taxor

Förslag på revidering av taxor enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och plan- och bygglagen är behandlade i miljö- och stadsbyggnadsnämnden. En översyn är gjord av taxebestämmelser och timavgifter. Omvärldsbevakning har gjorts. Målsättningen är antagande i kommunfullmäktige i höst för att de nya taxorna ska börja gälla 2026.

Förslag till ny taxa för plan-, bygglov och kart och mät, med avseende på detaljplanering har tillstyrkts av miljö- och stadsbyggnadsnämnden och kan efter kommande beslut i kommunfullmäktige komma att gälla från och med den 1 januari 2026. Förslaget innebär en bättre kostnadstäckning för kommunens tjänster.

Kvalitetssäkring och övrigt

Det systematiska förbättringsarbetet pågår, bland annat genom tavelmöten (metod med korta regelbundna möten där förbättringar diskuteras och åtgärder bestäms). Uppdateringar görs av rutiner och processer, uppgraderingar av verksamhetssystem och befintliga e-tjänster görs regelbundet. Den externa hemsidan har uppdaterats löpande bland annat utifrån ny lagstiftning, arbetet med en kommunövergripande tillståndsguide och omvärldsbevakning. Tillståndsguiden lanserades i juni efter att ett omfattande arbete utförts på såväl bygglovs- som miljöavdelningen.

En inventering och klassning av nämndens informationstillgångar har gjorts med utgångspunkt från nämndens dokumenthanteringsplan.

De processer som, inom Blåljuskollen, ligger inom miljö- och stadsbyggnadskontorets ansvarsområde har processbeskrivits.

Allmänt om kontrollen och tillsynen enligt livsmedelslagstiftningen och miljöbalken med mera.

Alla tillsynsinsatser inom miljöskydd-, hälsoskydd- och livsmedelskontrollen beskrivs i separata dokument Behovsutredning för 2025–2027, Tillsynsplan 2025 och Kontrollplan 2025, som viktiga delar av verksamhetsplaneringen. Planeringen är styrd enligt lagstiftning. Andra insatser i verksamhetsplaneringen är att utföra åtgärder enligt kommunens styrdokument och handlingsplaner. Exempel på sådana är avfallsplanen, miljö- och klimatprogrammet, vattenplanen och dagvattenplanen.